

2016-09-07

TJÄNSTESKRIVELSE

KFKS 2015/784-3

Kommunstyrelsen

Yttrande till Arbetsmiljöverket – Nacka Seniorcenter Älta, dnr 2015/045444

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslaget yttrande till Arbetsmiljöverket i dnr 2015/045444, bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 7 september 2016.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Arbetsmiljöverket genomförde den 16 mars 2016 en inspektion av Nacka Seniorcenter Älta där det bland annat konstaterades att hygienutrymmena i samtliga 18 rum har begränsningar i arbetsutrymmen. Arbetsmiljöverket bedömer att ett alltför begränsat utrymme medför att arbetstagarna tvingas genomföra belastande arbetsmoment i ogynnsamma arbetsställningar och försvårar möjligheten att använda hjälpmedel, vilket i sin tur kan medföra ohälsa eller olycksfall. Arbetsmiljöverket överväger att besluta om att förbjuda Nacka kommun att efter den 1 september 2017 utföra omvårdnadsinsatser på brukarnas toaletter/hygienutrymmen vid Nacka Seniorcenter Älta om kommunen inte uppfyller villkoret om fritt arbetsutrymme om minst 0,8 meter. Nacka kommun samt fastighetsägaren har fått möjlighet att yttra sig över de villkor som föreslås gälla vid förbudet samt om den tidpunkt när förbudet föreslås börja gälla. I yttrandet redovisas kommunens synpunkter till Arbetsmiljöverket.

Ärendet

Bakgrund

Arbetsmiljöverket genomförde den 16 mars 2016 en inspektion av Nacka Seniorcenter Älta där det bland annat konstaterades att hygienutrymmena i samtliga 18 rum har begränsningar i arbetsutrymmen. Genom undersökningar och ritningar har det framkommit att avståndet från väggen på ena sidan av toalettstolen är 0,6 meter eller mindre i samtliga hygienutrymmen. Arbetsmiljöverket bedömer att ett alltför begränsat utrymme medför att arbetstagarna tvingas genomföra belastande arbetsmoment i ogynnsamma arbetsställningar

och försvårar möjligheten att använda hjälpmedel, vilket i sin tur kan medföra ohälsa eller olycksfall.

Arbetsmiljöverket överväger att besluta om att förbjuda Nacka kommun att efter den 1 september 2017 utföra omvårdnadsinsatser på brukarnas toaletter/hygienutrymmen vid Nacka Seniorcenter Älta om kommunen inte uppfyller villkoret nedan, se bilaga 2.

1. Toaletter/hygienutrymmen

Det ska finnas ett fritt arbetsutrymme om minst 0,8 meter vid sidan om toalettstolen och i övrigt i rörelseriktning där arbetstagaren måste utföra arbetsmoment som innebär kraftutövning eller där arbetstagaren behöver vrida, huka eller böja sig ned.

Det ska dessutom finnas ett fritt utrymme för de hjälpmedel som behöver användas i hygienutrymmet så att dessa kan passera och manövreras.

Om Arbetsmiljöverket beslutar om ett föreläggande kan de också besluta om ett vitesbelopp som kommunen blir skyldig att betala om kommunen inte lever upp kraven. Nacka kommun samt fastighetsägaren har fått möjlighet att yttra sig över de villkor som föreslås gälla vid förbudet samt om den tidpunkt när förbudet föreslås börja gälla. Kommunen har fått förlängd svarstid och yttrandet ska ha inkommit senast den 3 oktober 2016 till Arbetsmiljöverket.

Synpunkter som framförs i yttrandet

Synpunkterna som framförs i yttrande till Arbetsmiljöverket är i huvudsak följande. Det som Arbetsmiljöverket berör i sitt föreläggande handlar om riktlinjer gällande ett så kallat fritt arbetsutrymme. I AFS 2009:2 om arbetsplatsens utformning uppställs ett riktvärde om att det ska finnas ett fritt arbetsutrymme om 0,8 meter i utrymmen där arbetstagare måste utföra arbetsmoment som innebär en kraftutövning. Detta är dock inget absolut strikt krav, utan är ett allmänt råd ställt i ovan nämnda AFS.

De åtgärder som hittills har vidtagits för att minimera riskerna för arbetsskada är utbildning i förflyttningsteknik, utarbetande av rutiner, egenkontroll av att dessa följs samt att man inom verksamheten kontinuerligt aktualiserar frågor om ergonomi. Dessa åtgärder anser Nacka kommun vara tillräckliga för att efterleva Arbetsmiljöverkets krav. Dokumentation gällande dessa åtgärder har tidigare tillställts Arbetsmiljöverket.

Av förarbetena till arbetsmiljölagen framgår att de insatser som krävs för förbättring av arbetsmiljön inte får vara orimliga i förhållande till de resultat som kan uppnås. För att avgöra vilka krav som kan ställas på en god arbetsmiljö måste en avvägning ske i varje enskilt fall mellan de motstridiga intressena. Efter en rimlighetsavvägning bedöms en ombyggnation av samtliga 18 hygienutrymmen i Älta seniorcenter inte vara ett rimligt eller lämpligt alternativ. Till stöd för detta lyfts tre faktorer fram – olägenheter för de boende, höga ombyggnadskostnader och kort återstående tid för verksamheten i befintlig byggnad.

En ombyggnad av bostäderna skulle medföra olägenheter för de boende genom att de skulle vara tvungna att förflyttas till ett tillfälligt boende. Många av de boende skulle vid en sådan evakuering och återflytt utsättas för stor stress och otrygghet. En ombyggnation av hygienutrymmen skulle även medföra väsentliga kostnader. Det ska också vägas in att verksamheten vid Nacka Seniorcenter Älta kommer att lämna den aktuella byggnaden inom en tidsperiod av cirka 4-5 år. Detaljplanen för Älta Centrum innehåller nämligen ett nytt äldreboende som ska ersätta det nu aktuella, se bilaga 5. Utifrån en rimlighetsavvägning bedöms de vidtagna åtgärderna för att minimera riskerna för arbetsskada i form av utbildning i förflyttningsteknik, utarbetande av rutiner och egenkontroll vara till fyllest för att uppfylla Arbetsmiljöverkets krav.

I yttrande framförs också synpunkt om att tidpunkten då kravet senast ska vara uppfyllt är oskälig. Med hänsyn till det omfattande ingrepp som en eventuell ombyggnation skulle innebära behövs en längre tidsfrist.

Fastighetsägaren Wallenstam kommer även att lämna ett yttrande till Arbetsmiljöverket i aktuellt ärende. Vid kontakt med Wallenstam har det framkommit att de inte heller bedömer att det är rimligt eller lämpligt att genomföra en sådan omfattande ombyggnation som villkoret om fritt arbetsutrymme om minst 0,8 meter i hygienutrymmen kräver. Särskilt inte med hänsyn till den korta tiden som verksamheten ska fortsätta att nyttja delar av fastigheten. Vidare finns det inga planerade åtgärder i Wallenstams underhållsplan som ger stöd för en ombyggnad av hygienutrymmena.

Ekonomiska konsekvenser

En eventuell ombyggnation av hygienutrymmen för att uppnå Arbetsmiljöverkets krav om fritt arbetsutrymme på 0,8 meter bedöms medföra väsentliga kostnader. Enligt en grov uppskattning bör kostnaden minst uppgå till 3,6 miljon kronor för endast ombyggnaden. Det finns en betydande risk att kostnaden kan bli betydligt högre för ombyggnationen då ingreppen kan medföra behov av mer omfattande åtgärder i byggnadens avloppsstammar. Dessutom tillkommer kostnader för de boendes evakuering från Nacka Seniorcenter Älta under ombyggnationstiden.

Konsekvenser för barn

Inga konsekvenser för barn noteras med anledning av förslaget.

Bilagor

1. Yttrande till Arbetsmiljöverket 2015/045444
2. Arbetsmiljöverkets underrättelse – möjlighet att lämna synpunkter 2015/045444, 2016-06-14
3. Detaljplaneprogram för Älta Centrum, daterat 2015-08-19

Henrik Feldhusen
Biträdande produktionsdirektör

Kerstin Rörby
Lokalstrateg

Välfärd samhällsservice

Välfärd samhällsservice